

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 10.

Fylke: Nordland.

Tilleggsspørsmålnr.

Herad: Rødøy.

Emne: Lynging og mosing.

Bygdelag:

Oppskr. av: T.K.Heen,

Gard: Storselsøy.

(adresse): Nordværnes

G.nr. Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

A. Lyng blir sanket.

Til omlag 1900 var det mange småbrukarar og husmenn med 2-3 kyr som rekna med at dei skulde livberge minst ei ku med drott. (Tang, tare, lyng og fiskavfall) Slike feeigarar låg då ofte i lyngskogen både seinhaustes og når det var bermark om vinteren og frametter våren. Det var "røsjelyngen" som vart tatt. Lyngen skar dei med kornsigden. Var han lang, kunde dei bruke ljåen. Ei vanleg høyrive vart mange gonger nytta til å rake han inop med. Så vart lyngen stappa i sekker og born eller køyrd heim.

Skar dei lyngen langt frå heimen, kunde dei leite seg høvelege rom under store steinar eller hellarar til å ha lyngsekkene gøyade i til dei fekk betre tid eller høveleg føre til å bera, ~~stoppa i sekker og born~~ eller dra dei heim. Det hende og at dei køyrde sekkene heim på ein vanleg slede.

2). På Storselsøy har det neppe vore sanka lyng til bunat i dette hundråret. Men eg har set at folk andre stader i kommunen har tatt lyng til naufor i vårknipe.-

3). Lyngen vart mange gonger riven opp med hendene, iser når han vaks mellom steinar og i anna ulende. Men elles vart det nytta både vanleg tollekniv, lange brødknivar, kornsigd og ljå. Har ikkje høyrd at det vart arbeidd serskilt sigd til lyngtakinga. (Lyngsigd)

4). Etter som det høvde. Var mannfolka borte, gjekk kvinnfolka i lyngskogen.

5). Lyngen treng omlag 3-4 år til å veksa opp etter at han er vorten bortskoren.

6). Den vert som oftast stappa i snørsekker eller vanlege striesekker og born, dregen på kjelke eller køyrd heim.

7). På låven.

8). Både kyrne og sauene et lyngen godt. Dei får han mange gonger aleine som eit 3dje mal midt på dagen. Har ikkje høyrd at lyngen vart hakka før han vart gitt til feet.

II. Mosing.

Det er svært skjelden at det vert sanka mose til attåtfor. Når så skjer, er det i den hardaste vårknipe.

2). Sjå 1.

3). Det må jo vera bemerk nå ein skal sanke mose

21
så det arbeidet høver best etter regn. Og da er sjølvsagt mosen våt.

4). I vårknipa er mannfolka som oftest på fiske, så det vert kvinnfolk og halvaksne unger som lyt i mose-skogen. Det blir tatt mose berre for 2- 3 dagar så er veret høveleg kan sankinga vare i fleire veker. Men som oftest kjem det jo snø, så arbeidet må slutte for ~~länge~~ ~~lenger~~ fleire dagar i gongen.

5). Mosen vert som oftest riven med hendene og med hendene vert han samla saman og stappa i vanlege sriesekker og boren heim. Her kalles arbeidet å rive, røsje og plukke mose.

6). Mosen vert heimboren med ein gong.

7). Her vert ikkje samla meir mose i gongen enn til ein dag eller to. Han vert soleis oppeten med ein gong.

11). Det er kyr og sauer som får mose. Og den vert mange gonger gitt slik den er. Men den kan og verta blanda med tang og tare og fiskavfall, så den vert gitt saman med anna hjelpefor.

12). Reinmosen vart rekna for å vera likegod som vanleg høy.-

Det vert ikkje og har vel ikkje vore nytta anna mose til femat enn reinmose.-

4/7 1948.

1869

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING